

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 7Ssk/168/2022
Identifikačné číslo spisu: 8020200442
Dátum vydania rozhodnutia: 27. júna 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:8020200442.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného v právnej veci žalobcu: P. J., A. Q. P., F. XXXX/XX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie Bratislava, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne zo dňa 30.06.2020 č. XXX XXX XXXX X a o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sa/22/2020-85 zo dňa 13. apríla 2022, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Účastníkom konania právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1.Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom č. k. 4Sa/22/2020-85 zo dňa 13. apríla 2022, podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej zo dňa 30.06.2020 č. XXX XXX XXXX X, ktorým podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.461/2003 Z.z.“) odvolanie P. J. (žalobcu) podané proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 06.04.2020 č. XXX XXX XXXX X vo veci zamietnutia žiadosti o zvýšenie sumy invalidného dôchodku, zamietol v celom rozsahu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie. Náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

2.Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 70 ods.1, § 71 ods.1 až 9, § 73 ods.1, § 153 ods. 5, § 218 ods.1,2, § 112 ods.4, § 196 ods. 6, § 29 ods.3 zákona č. 100/1988 Zb., § 33 zákona č. 100/1988 Zb., postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného

použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, keďže vo veci konajúce správne orgány postupovali v súlade s platnou právnou úpravou, v správnom konaní dostatočne zistili skutkový stav veci a z neho vyvodili aj správny právny záver, a preto preskúmané rozhodnutia sú vecne správne a zákonné.

3. Z pripojeného administratívneho spisu správny súd zistil, že žalobca požiadal o zmenu dátumu vzniku invalidity a o priznanie invalidity z mladosti. Žiadosťou zo dňa 23.8.2018. Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím zo dňa 06.04.2020 podľa § 70, § 71, § 73 a § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. a podľa § 29 ods. 3 na účely § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) žiadosť zamietla, pretože podľa posudku posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Humenné zo dňa 14.02.2020 je účastník konania naďalej invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 %, v porovnaní so zdravou fyzickou osobou a miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola posudkovým lekárom sociálneho poistenia určená naďalej na 80 %. Účastník konania súčasne nie je invalidný podľa § 29 ods. 3 na účely § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. Proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie podal účastník konania odvolanie, v ktorom poukázal na svoj dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav. Uviedol, že v roku 2003 mu bol priznaný iba sociálny dôchodok, ktorý mu bol v roku 2008 odňatý. Žiadal o priznanie invalidného dôchodku z mladosti od roku 2000, t.j. tri roky spätne od priznania sociálneho dôchodku a o vyplatenie doplatku. Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, ako odvolací orgán, podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. odvolanie žalobcu zamietol a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie, dospejúc k záveru, že postup Sociálnej poisťovne, ústredie bol správny. V odôvodnení rozhodnutia, citujúc § 153 ods. 5, § 71 ods. 1 až ods. 9 zákona č. 461/2003 Z.z., konštatoval, že na základe podaného odvolania bol zdravotný stav účastníka konania opätovne posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky v Humennom dňa 26.05.2020, ktorý uviedol, že zotráva na pôvodnom posúdení zdravotného stavu účastníka konania a predložil kompletný posudkový spis posudkovému lekárovi sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie so sídlom v Košiciach. Posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie so sídlom v Košiciach posúdil zdravotný stav účastníka konania dňa 29.05.2020 s nasledovným záverom, že nie je možné uznať účastníka konania invalidným pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka podľa § 29 ods. 3 na účely § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. z dôvodu, že diagnostikované poruchy správania z roku 1986, kedy mal 12 rokov, nepodmieňujú invaliditu z mladosti. Po skončení základnej školy sa účastník konania vyučil za stolára, školu riadne ukončil. Nie je možné uznanie invalidity od roku 2000, tak ako si účastník konania žiada, nakoľko v danom čase nebola žiadnym vyšetrením stanovená diagnóza paranoidnej schizofrénie a účastník konania nebol pravidelne liečený. Podľa odborných lekárskeho nálezov je preukázané, že ochorenie s diagnózou paranoidná schizofrénia pretrváva, účastník konania je naďalej invalidným pre paranoidnú schizofréniu a bolesti chrbtice s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 80 % podľa zákona č. 461/2003 Z.z. Zdravotný stav je od poslednej kontroly bez zlepšenia s užívaním aj depotných antipsychotík. Účastník konania je uznaný naďalej invalidným s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 80 %. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie účastníka konania posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie so sídlom v Košiciach určil duševné choroby a poruchy správania, schizofrénia, poruchy schizotypové a poruchy s bludmi, ťažké formy, podľa kapitoly V, položky 2, písmena b/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z.z., s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 75 % (z rozpätia 50 % až 80 %), ktorú zvýšil o 5 % za ostatné zdravotné postihnutia účastníka konania na 80 %. Celková miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť účastníka konania po posúdení zdravotného stavu posudkovými lekármi sociálneho poistenia v rámci odvolacieho konania je 80 %. Účastník konania súčasne nie je invalidný podľa § 29 ods. 3 na účely § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., keďže nenastala zmena v posúdení zdravotného stavu účastníka konania, patrí mu naďalej invalidný dôchodok v nezmenenej sume.

4. Krajský súd konštatoval, že z obsahu administratívneho spisu, najmä z posudkov posudkových lekárov je preukázané, že rozhodujúce zdravotné postihnutie žalobcu posudkoví lekári správne zaradili pod kapitolu V. - duševné choroby a poruchy správania, položka 2 - schizofrénia, poruchy

schizotypové a poruchy s bludmi, písmeno b) - ťažké formy prílohy č. 4 zákona a určili mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 75 %. Pre iné zdravotné postihnutie žalobcu - bolesť chrbta zvýšili percentuálnu mieru o 5 %, teda celkovo na 80 %. Posudkový lekár Sociálnej poisťovne, ústredie Košice v celkovom posudku správne zdôraznil, že zdravotný stav sa posudzuje na základe lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie, ako aj na základe zhodnotenia liečby a najmä určenia diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia a jeho ďalšieho vývoja. K prvému diagnostickému záveru v zmysle závažného psychického ochorenia a určenia diagnózy paranoidnej schizofrénie a prvej systematickej farmakoterapeutickej intervencii došlo až počas hospitalizácie žalobcu na psychiatrickom oddelení v Michalovciach, a to v decembri 2003. Posudkový lekár správne konštatoval, že nie je možné uznať žalobcu invalidným podľa § 29 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení na účely § 33 ods. 2 - invalidita pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka z dôvodu, že diagnostikované poruchy správania z roku 1986, kedy mal menovaný 12 rokov, nepodmieňujú invaliditu z mladosti. Po ukončení základnej školy sa vyučil za stolára a školu riadne ukončil. Taktiež nie je možné uznanie invalidity od roku 2000 tak ako to žiadal žalobca, nakoľko v tom čase nebola žiadnym vyšetrením stanovená diagnóza paranoidnej schizofrénie a žalobca nebol pravidelne liečený. Podľa odborných lekárskeho nálezov je preukázané, že ochorenie s diagnózou paranoidná schizofrénia pretrváva a žalobca je naďalej invalidným pre paranoidnú schizofréniu a bolesti chrbtice s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 80 % podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení podľa § 293ax. Zdravotný stav je od poslednej kontroly bez zlepšenia s užívaním aj depotných antipsychotík.

5. Správny súd zdôraznil, že suma invalidného dôchodku u žalobcu bola v súlade s § 73 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. určená od 01.02.2011, a to rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 26.02.2014 v sume, ktorá nebola určená v závislosti od percentuálnej hodnoty miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Posúdenie zdravotného stavu žalobcu na účely zvýšenia sumy invalidného dôchodku nebolo potrebné, nakoľko ak by aj posudkový lekár sociálneho poistenia pobočky Sociálnej poisťovne stanovil mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nad 80 %, v sume invalidného dôchodku určeného podľa § 73 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 600/2003 Z.z. by zmena nenastala. Invalidný dôchodok sa vypláca žalobcovi v najvyššej možnej sume, na ktorú mu vznikol nárok. Aj z toho dôvodu nie je možné zvýšiť invalidný dôchodok žalobcu.

6. Správny súd dal do pozornosti, že vzhľadom na to, že posudzovanie zdravotného stavu je odbornou otázkou, aj rozhodnutie súdu závisí predovšetkým na odbornom lekárskom posúdení, preto si súd nemôže urobiť o tejto odbornej lekárskej otázke vlastný úsudok. Posudok, ktorý spĺňa požiadavky úplnosti, celistvosti a presvedčivosti, a ktorý sa vysporiada so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, býva spravidla rozhodujúcim dôkazom pre posúdenie správnosti a zákonnosti preskúmaného rozhodnutia (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/246/2016 zo dňa 28.03.2018). Podľa názoru správneho súdu posudkoví lekári sa v dostatočnom rozsahu vyrovnali so všetkými skutočnosťami, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie. Z obsahu posudkov je zrejme ich úvaha, na základe ktorej dospeli k určaniu rozhodujúceho zdravotného postihnutia a k nemu prislúchajúcej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, presvedčivým spôsobom reagovali aj na iné zdravotné postihnutia, ktoré boli podložené lekárskeho správami doloženými žalobcom. Správny súd nemal dôvod spochybniť závery lekárskeho vyšetrení.

7. Ďalej správny súd uviedol, že z rozhodovacej činnosti je zrejme, že skorším rozsudkom sp.zn. 4Sd/27/2014-102 zo dňa 29.01.2015 Krajský súd v Prešove potvrdil rozhodnutie odporkyne zo dňa 26.02.2014, ktorým priznala žalobcovi od 01.02.2011 invalidný dôchodok. V tomto rozsudku súd konštatoval, že zdravotný stav žalobcu bol posúdený dňa 09.06.2014 posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, pobočky Humenné, ktorý za rozhodujúce zdravotné postihnutie stanovil duševné choroby a poruchy správania, ktoré zaradil podľa prílohy č. 4 zákona pod kapitolu V, položka 2, písmeno b) so stanovenou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 75 %. Pre iné zdravotné postihnutie - choroby podporného a pohybového aparátu zvýšil mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 5 % celkom na 80 %. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 29.01.2015 sp.zn. 4Sd/27/2014-102 potvrdil rozsudkom zo dňa 28.09.2016 sp.zn. 9So/147/2015.

8. Záverom správny súd uviedol, že suma invalidného dôchodku, ktorá bola žalobcovi priznaná od 01.02.2011, nie je závislá od procesného postupu žalovanej, ale výlučne len od zákonnej úpravy dôchodkových nárokov. Žalobca v žalobe nenamietal posudkovým lekárom určené rozhodujúce zdravotné postihnutie, ani jeho zaradenie podľa prílohy č. 4 zákona s určenou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. K žiadosti žalobcu, ktorou žiadal odškodné jeden trilión eur, správny súd s poukazom na to, že v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu správny súd preskúmava konkrétne rozhodnutie, proti ktorému smeruje správna žaloba, konštatoval, že predmet súdneho konania je vymedzený tým, čo bolo predmetom preskúmaného rozhodnutia. Inými nárokmi než boli riešené napadnutým rozhodnutím správneho orgánu sa súd zaoberať nemôže (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 9So/65/2008 zo dňa 29.09.2008). V tejto súvislosti správny súd doplnil, že z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR a z rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR vyplýva, že úlohou súdu nie je argumentovať ku každej žalobcom vznesenej žalobnej námietke, ale vysporiadať sa s tými, ktoré sú pre konanie podstatnými. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku sp. zn. 2Sžo/24/2013 zo dňa 18.06.2014 uviedol, že súčasťou základného práva účastníka na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo „na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany“. Zároveň uviedol, že všeobecný súd „nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam“. Následne uviedol, že rozhodnutie musí „obsahovať odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky“. Najvyšší súd Slovenskej republiky rovnako uviedol: „Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uvádza: ... „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. Georgidias v. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997). Ďalej Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku sp. zn. 2 Sžo/24/2013 zo dňa 18.06.2014 uviedol: „Európsky súd pre ľudské práva, ale zároveň pripomína, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci“.

9. O náhrade trov konania rozhodol správny súd podľa § 175 SSP v spojení s § 167 ods. 1 a § 168 SSP. Žalobca nebol v konaní úspešný a nebol ani naplnený dôvod uvedený v § 168 SSP, preto náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu proti rozsudku krajského súdu a vyjadrenie k nej.

10. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. Žalobca podal kasačnú sťažnosť proti rozhodnutiu správneho súdu v celom rozsahu. Rozhodnutie správneho súdu považoval za nezákonné z dôvodu, že správny súd nevyhovел jeho žalobe. Tvrdil, že z invalidného dôchodku v sume 210 eur sa nedá žiť, teraz žije aj s manželkou v zahraničí a domov sa nechce vrátiť. Posudzujúc podanie podľa obsahu, žalobca žiadal, aby kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie

11. Žalovaný správny orgán sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu nevyjadril. Návrh na rozhodnutie kasačného súdu nepodal.

III.

Konanie pred kasačným súdom

12. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších

predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva. Podľa ust. § 101e ods. 1,2 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021. Výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

13. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. h SSP) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), kasačnú sťažnosť žalobcu prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

14. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sa/22/2020-85 zo dňa 13. apríla 2022, ktorým krajský súd žalobu žalobcu zamietol podľa § 190 SSP. Predmetom prieskumného súdneho konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 30.06.2020, ktorým podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne - ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6.4.2020. Uvedeným prvostupňovým správnym rozhodnutím bola zamietnutá žiadosť žalobcu o zvýšenie invalidného dôchodku.

15. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich kasačný súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

16. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

17. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych

veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

18. Kasačný súd preskúmal rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci konania o kasačnej sťažnosti skúmal aj napadnuté rozhodnutia žalovanej, vydané v oboch stupňoch, ako aj konanie im prechádzajúce, najmä z toho pohľadu, či krajský súd správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutých rozhodnutí žalovanej. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutých rozhodnutí žalovanej náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti správnych rozhodnutí vykonal náležite v zmysle platnej právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z., v platnom znení, a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, aj riadne odôvodnil. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia správneho súdu kasačný súd konštatuje.

IV.

Právne posúdenie kasačným súdom

19. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

20. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

21. Kasačný súd v súlade s citovanou právnou úpravou vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti žalobcu vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom spisu, s námietkami žalobcu uvedenými v kasačnej sťažnosti a dospel k záveru, že v zásade nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so

správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozhodnutia. Najvyšší súd považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom v zásadnej otázke týkajúcej sa posúdenia miery invalidity a jej vzniku u žalobcu za správne a súladné so zákonom.

22. Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia, konanie vo veciach sociálneho poistenia a konanie vo veciach vymáhania pohľadávok. (§ 1 ods.1) Podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok. Poistenec je invalidný, ak pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe a) lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby a b) komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú. Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10%, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav. Ak v prílohe č. 4 nie je uvedené zdravotné postihnutie, ktoré je príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, určí sa miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách podľa takého zdravotného postihnutia uvedeného v tejto prílohe, ktoré je s jeho funkčným dopadom najviac porovnateľné. Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav na účely invalidity sa posúdi opätovne, ak sa predpokladá zmena vo vývoji zdravotného stavu a zmena schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. (§ 71 zákona č. 461/2003 Z.z. v platnom znení)

23. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie. Podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne pri posudzovaní veci objasňuje rovnako dôkladne všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech, alebo v neprospech účastníka konania. (§ 195 ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z.z.) Dôkazom je všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu veci, najmä výpovede účastníkov konania a vyjadrenia účastníkov konania a svedkov, odborné posudky, znalecké posudky, správy, listiny, vyjadrenia a potvrdenia iných fyzických osôb a právnických osôb. Netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo skutočnosti známe z činnosti Sociálnej poisťovne. Účastník konania, fyzická osoba, ktorá má listiny, ktoré môžu byť dôkazom, je povinná na výzvu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne ich predložiť. Účastník konania je povinný navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne rozhodne, ktoré z dôkazov sa vykonajú. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne

je povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhlí, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu veci. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy v vzájomnej súvislosti. (§ 196 ods. 1,4, 6, 7 citovaného zákona)

24. Vychádzajúc z citovanej právne úpravy kasačný súd upriamuje pozornosť na to, že v konaní a rozhodovaní o invalidite fyzickej osoby posudzovanie zdravotného stavu fyzickej osoby a tým aj súvisiaceho zostatkového pracovného potenciálu je vecou výlučne odbornou - medicínskou, na ktoré správny súd nemá potrebné odborné znalosti. Vo veciach dôchodkového zabezpečenia zdravotný stav a pracovnú schopnosť fyzických osôb posudzuje Sociálna poisťovňa formou lekárskej posudkovej činnosti pri výkone sociálneho poistenia (§ 153 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 153 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z.) s tým, že konkrétne túto činnosť vykonáva posudkový lekár sociálneho poistenia príslušnej pobočky a posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia (§ 153 ods. 5 menovaného zákona). Výsledkom posudkovej činnosti je záver posudkového lekára o tom, či konkrétna fyzická osoba je, alebo nie je invalidná s určenou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Závery posudkového lekára sú zachytené v lekárskej správe, súčasťou ktorej je odborný lekársky posudok vrátane jeho odôvodnenia, v ktorom posudkový lekár objasňuje a odôvodňuje všetky skutočnosti, na základe ktorých pristúpil k prijatiu konkrétneho záveru. Tento posudok je teda v konaní pred správnym súdom kľúčovým dôkazom, na ktorý je správny súd (vzhlľadom na absenciu odbornej - medicínskej erudovanosti) odkázaný, a preto je nutné klásť dôraz na jeho jednoznačnosť, úplnosť, určitosť a presvedčivosť. V konaní a rozhodovaní o invalidite fyzickej osoby posudzovanie zdravotného stavu fyzickej osoby a tým aj súvisiaceho zostatkového pracovného potenciálu je jednou z podmienok na priznanie nároku na invalidný dôchodok vrátane jeho následných zmien.

25. Kasačný súd zo spisového materiálu správneho súdu, súčasťou ktorého tvoril administratívny spis žalovanej, mal preukázané, že na základe žiadosti žalobcu zo dňa 23.8.2018 o zvýšenie invalidného dôchodku, Sociálna poisťovňa, ústredie skúmajúc splnenie podmienok pre zvýšenie tohto dôchodku požiadala posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Humenné o vypracovanie lekárskeho posudku, posudkový lekár v posudku zo dňa 14.02.2020 v závere konštatoval, že žalobca je naďalej invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., lebo pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 %, v porovnaní so zdravou fyzickou osobou a miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola posudkovým lekárom sociálneho poistenia určená naďalej na 80 %. Účastník konania súčasne nie je invalidný podľa § 29 ods. 3 na účely § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. Uvedený posudok bol podkladom pre rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu - Sociálnu poisťovňu ústredie, ktorá rozhodnutím zo dňa 06.04.2020 podľa § 70, § 71, § 73 a § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. a podľa § 29 ods. 3 na účely § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) žiadosť žalobcu zamietla. Na základe odvolania žalobcu proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne v odvolacom konaní dal zdravotný stav žalobcu opätovne posúdiť posudkovému lekárovi sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie so sídlom v Košiciach. Posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie so sídlom v Košiciach posúdil zdravotný stav účastníka konania dňa 29.05.2020 s nasledovným záverom, že nie je možné uznať účastníka konania invalidným pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka podľa § 29 ods. 3 na účely § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. z dôvodu, že diagnostikované poruchy správania z roku 1986, kedy mal 12 rokov, nepodmieňujú invaliditu z mladosti. Po skončení základnej školy sa žalobca vyučil za stolára, školu riadne ukončil. Nie je možné uznanie invalidity od roku 2000, tak ako žalobca žiadal, keď v danom čase nebola žiadnym vyšetrením stanovená diagnóza paranoidnej schizofrénie a žalobca nebol pravidelne liečený. Podľa odborných lekárskeho nálezov je preukázané, že ochorenie s diagnózou paranoidná schizofrénia pretrváva, žalobca je naďalej invalidným pre paranoidnú schizofréniu a bolesti chrbtice s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 80 % podľa zákona č. 461/2003 Z.z. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie žalobcu posudkový lekár určil duševné choroby a poruchy správania, schizofrénia, poruchy schizotypové a poruchy s bludmi, ťažké formy, podľa kapitoly V, položky 2, písmena b/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z.z., s mierou poklesu schopnosti

vykonávať zárobkovú činnosť 75 % (z rozpätia 50 % až 80 %), ktorú zvýšil o 5 % za ostatné zdravotné postihnutia účastníka konania na 80 %. Uvedený posudok bol podkladom pre vydanie rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne ústredie (rozhodnutie napadnuté žalobou), ktorým odvolanie žalobcu zamietol a prvostupňové správne rozhodnutie potvrdil.

26. Žalobca tak v žalobe ako aj kasačnej sťažnosti nevzniesol konkrétne námietky proti posudkom vypracovaných posudkovými lekármi v konaní Sociálnej poisťovni o žiadosti žalobcu na zvýšenie invalidného dôchodku. Vzhľadom k tomu však, že v konaní o sociálnej žalobe správny súd nie je viazaný dôvodmi žaloby, keďže žalobu podal žalobca ako fyzická osoba (§ 203 ods. 2 SSP), správny súd postupoval v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí žalovanej vydaných v oboch stupňoch, v súlade so zákonom, keď napadnuté rozhodnutia Sociálnej poisťovne preskúmal v celom rozsahu. Správny súd v konaní súdneho prieskumu mal preukázané, že z odborných posudkov vypracovaných posudkovými lekármi Sociálnej poisťovne v oboch stupňoch zhodne vyplýva, že posudok vypracovali na základe lekárskeho správ predložených žalobcom a vlastného posúdenia zdravotného stavu žalobcu, pri zistení ustálenosti zdravotného postihnutia žalobcu, dospejúc k zhodnému záveru, že žalobca je naďalej invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť naďalej na 80 % a žalobca súčasne nie je invalidný podľa § 29 ods. 3 na účely § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. Odborný záver posudkových lekárov o zdravotnom postihnutí žalobcu bol pre Sociálnu poisťovňu ako aj pre súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovni záväzný, keďže ide o posúdenie odbornej zdravotnej otázky patriacej do výlučnej pôsobnosti posudkového lekára.

27. Vzhľadom k uvedenému vyššie najvyšší správny súd vyhodnotil námietky žalobcu, vznesené v kasačnej sťažnosti, ktorými namietal nezákonnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ako nedôvodné, keďže tieto námietky neboli spôsobilé spochybniť vecnú a právnu správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu preto podľa § 461 SSP zamietol ako nedôvodnú.

28. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že účastníkom konania nárok na náhradu trov tohto konania nepriznal. Sťažovateľovi (žalobcovi) z dôvodu, že v tomto konaní nemal úspech, (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, keďže to nemožno spravodlivo požadovať. (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP)

29. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

